

Untulis Edmunds

Apkartės medos (nuovelė)

Sakuoma, ka pavasari ne tik katėnams, bet ė žmuonėms pakėlst nuors pradietė laistitėis gīvībės siekluoms. Katėnams šėik tėik sunkiau ĩr atpažintė pargrīžtontės saulelės valdžė, nes anėi ėštėsus mayus neėšsėvelk ėš kailėnieliu.

Žmuonėms, ĩpač muotrėškajė anū posė – kėts rėkals. Muotrėškas ĩš pu žėimuos ėšsėrėt ėš kailiu, pakeisdamas stuora drabuži lėngva kap blezdingelės liekėms jopele. Ne vėins vīriškielis, ė anas veiziedamuos, pamaželės praded kraustītėis ėš pruota.

Pakol žmonelė būn jaunė ė da nier sopončioutė bėndra lėzdelė pontės, pavasarinis anū žaimuojimuos ĩr laikuoms ėprasto dalyko. Bet vuos tiktas vīrėšks a muotrėška taikuos neštė skodorus ėš vėina ė kėta lizdieli, tujaus prasėded nuožmi biegliaus medžiuoklė, katruo varuovū vaidminis atlėikt artėmiausėje draugā.

Ka ė kap graudė bieglė prašītomės sopratėma ė ožjautėma, bet kuoks miegėnėms ėš naujė pasaldintė pradiejusi apkarst meilės medo laikuoms baisio grieko, katras ėš pašaknū kert duoruovėnė vėsuomenės sveikatā.

Vuo ėš kėtuos posės veizont, patius kėitiausius sovaržīmus garbėnontiu cīptdavatkiu šaukuojėms ė skaistuoliu pasmerkėms ne vėsus ėšbaida. Tarps nu tarpa atsėrond avantiūrėstu, katrėi klausa tik sava kraujė, vuo ne svetėmūju lėižovė. Musintās, nuors laisvā palaigītė ĩr būdings vėsā žmuoniu padermė. Tiktās bailesnėjė špuosus kret slapčioms, vuo drousesnėjė ė ogni pol statė kramė. Vuo a par didili būri žmuoniu pasėtaika ė tuokiu mondriu, katrėi par vėsa miela gīvenėmieli kas pavasari sogeb ėš naujė pamėltė vėina ė tou pati žmuogo ė tėp ėšvengtė neėštėkėmībės, muokslos da nier nostatėis.

Muokslos nepasirūpėna ėšaiškintė ė tuo, kas pėrmasis somėslėjė taisīklės, nomatontės, kad vīrs vėsa laika prėvala gīventė tiktās su vėina muotrėška. Vuo gal tuoki sovuožuojėma noliemė paprasta smolkmėnelė, kad dvėjou, tik vėinuo puoruo gīvenont, lėngviau ėsėpareiguotė ožaugintė gėmėnės kraujė atšaka, katra garantous ėsėvaizdoujėma omžėnoma?

Žmuogaus galvelie vėsuokiausiu mintiu apsėlonka, bet Alis Vaišnuors nedraskė sava smagėnėnės fėluosuofėškuoms nesamuoniems. Uns jiemė ė ėsėkliuopėna ė dvėdėšimt metieliu ož savė jaunesnė dvėkuojė stėrnelė. Ka nomėi vėina palėkta gaspadėnė pradies altaravuotėis – nejiemė ė galva. Mėslėjuos pareiga atlėkės – sava doktėrelė Milda paaugėneis ė aukštū muokslu kromsnuotė ė Klaipieda ėšleidėis.

Kap ė vėsomet, diel Aliaus pablūdėma bova kalts pavasaris. Vuos tiktās tas begiediu patruons ėposiejė, be paliavuos spruogindams miediu pomporelius, Alis ožmėrša, ka vakarās rėk eitė nomėi. Anuo žmonelė Bėrota nebėšmanė, kuo gruobtėis, ka vīra ėšlaikītom pri sava luovas prėrėšosi.

Solaukusi pu dviju a triju dēinu gastruoliu nomēi parvingiavosē gaspaduoriaus, pradiedava anou deblītē ne tiktās žemaitēškuoms, bet ē rosēškuoms blevīzguoms. Bet tas kap ožčeriets, nekrepē nie mēnkiausē diemesē ē žmuonuos derglavuojēmus. Kol ta unt anuo kabiniedava keiksmu karuolius, uns be nervu, kap mēita ērējēs, paleisdava ē karšta pētelnē unt kresnū kelis kiaušēnius, paskiau par kelēs mēnotas sorētēndava nespiejosē atviestē kiaušēnīnē i skrondi, skanē nosēraugiedava ē, ontsigierēs šalta vondēns so rauduonūju ašuokliu ougīnē, kap niekor nieka ēšspūdindava i sava darbieli. Tuokiu šaltu nervu anam galiejē tik pavīdrietē.

Kou saulelē aukštiau pasikeldava ē dongo, tuo retiau Alis bepasiruodīdava nomēi. Vēina šeštadēini, ka Bērota, karto so dokrelē Milda, parejē nomēi ēš torgaus, gastruolierio rada beknarkunti unt suopkas pakrētusi. Pūtē sau i oustus kap aniuolielis ē čekšnuojē so lēižovio lig sapnie lašēniu brīza bežīsdams. Anuo apvali morzuoka bova nokluojēi stombē prakaita lašā.

Tuo prakaita žvēlgiejēms ē dvuoks baisē ožerzēna Bērota. Ana pasigruobē ēš kreželiaus soltinga sēlkē, katrou pērka torgou, ē ožvažiava tuo nekalta žovelē sava vīrou par stuoras, vaikēškā papūstas veplas. Alis par mēigus bondē apsigintē nu sēlkiu lītaus, bet gava da vēina karta par zūbus. Šiou karta sēlkēs žiauna kliodē anam nuosēs galieli.

Mēigalis šuokuos nu suopkas ē priš pat savi pamatē pasiotēma sokraipīta sava patiuos abruozdieli. Bērotas akīs bova ēšsēveržosēs vuos ne unt kaktuos, plaukā pasēšiaušē ē statē kap puova oudēga, žondā rauduonās pliemās ēšmoštē. „Tēkra pospruotē... Da ožmoš, kap aš so tuokē bestējē sogebiejau ēškintietē daugiau kap dvēdešimt metu?“ – pamēslējē Alis. Tou akēmērka Bērota driebē sēlkē unt grindu ē, klīkdama kap paklaikusi varna, jiemē sava skiautās delnās talžītē vīrou žondus.

– Kuili nelaimings, ožmošo!

– Raminkēs, kūtvala!

– To daugiau miesta kekšiu nekuldinsi... Nakti paimsio ē ēšruomīsio!

– Nekēlnuok priš muni ronkas, kerpē sostēposi... vuo pasigailiesi!

– Nagās kiliuopa ēšakiesio!

– Tik papruobīk!

Bērota jau ožkompēna nagus, bova pasēruošusi jimtēis vīra morzas vaguojēma, bet tas nelaukē ēšsēžiuojēs, tvuoksteliējē kēluogramēnio kumstio žmuonelē ē pašērdius. Ta tik žiuopteliējē kap karuosos ont kronta ēš prūdalē ēššvēlpints, vuo nu ontra smūgē – pasētēisē be dvasēs lig kēlēmielis tarpdorie.

Doktie Milda, nerasdama tinkamesnēs vēitas ē bējuodamuos ēsēaudrēnosiu sava tievū, ēsēkēba ē palongē ē pjaunamas vēstas žvēlgsnio spuoksuojē par longa ē kēima. Tēn unt berža šakelēs notūpēis špuokielis bova pagatavs par posē parsiplieštē bešvēlpaudams, tēik bova ēkaitēis ēš meilēs. Bērota tujaus pat atsēpeikiejē ē kap ēš mediaus ēškrētosi katē mitrē šuokuos unt kuojū. Ana dunksteliējē doktērēi ē kopra:

- Vo to kuo zauksuoji è palongè èsèkèbusi? Kuo nepadèdi mon so tievo kariautè?
- Atstuok no monès. Jodoms barnè ne mona rèkals.
- Begiedè... kiaulè... Muoténas nemīli.
- Tievā, neskriausk muoténas. Bjaurè veizietèis, kap jodo mušatavuos.
- Ak to, seiladrīka... To monèi, sava tievou, akis drèsi kabinietè? A par maža tau è šèkna

lindau?.. Tep mon atsèdiekavuoji ož tou, ka tau audènè nopèrkau?

- Je nuori, mašèna gali pasèjimtè... Atsèras kèts, kas nopèrks naujesnè.
- È pasijimsio, so monèm nepajoukousi.
- Milda, tievou nikuokiuos mašènas nedousi... Pas mergas lai so dvèratio važèniejès.
- Luok, luok, pakol užspringsi, ragana to...

Bèrota niekāp negaliejè liautèis siotusi. Ana pasèčiopa nu stalelè žèrklès è truopèjuos anuoms smeigtè vīrou è kakla. Tas nesnaudè, vèina ronka kèitā, kap so repliems, sospaudè patiuos rèiša, vuo kèta ronka atlaužè miešlongèška sogniaužtus anuos pèrstus, rautènuos èšruovè iš anu žèrklès è, pradarèis longa, sioviejaus īnagi èššvèlpèna laukuon. Žmuonelè pradijè žvèigtè kap pjaunama kiaulè, bet Alis viel nebkreipè diemesè i anuos žvīgavèmus, tiktās pru sokouštus duntis èškuošè:

- Je dar karta kiesinsis è mona gīvībè, nebspiesi tuo darba pabèngtè... Ar sopratā?
- Bènkèt bepročioutè... Do idijuotā. Aš daugiau nebatvažiousio pas jodo!
- Vuo kas kvèit? – nosèšaipè tievs.

Bèrota apleida jiegas, īkarštis atviesa. Nuleidusi ronkas, nabagè pritūpè unt suopkas kraštelè. Pasèriemè alkūniems i kelius, plaštakuom sospaudè galva è pradijè anou kinkoutè aukštīn žemīn. Tuoki puovīza doktèri Milda da daugiau ožerzèna negu muštīnès, diel tuo ana èštīkèna i vèrtovè.

Kelès mènotas abodo mošeikas tīliejè, musintās, bova išsirèveliuojè ligi ožèlsèma. Ož longa èsèsmarkava vakaris, laužè berža šakas kap padūkielis, pasèpīlè stombè smarkè līnontè lītaus lašā. Barbena è longa stèklus be atuokvièpè. Kombarie palèka nejaukè šalta.

Alis nuoriejè nuors valondelè kor nuors pasèkavuoitè, nuors vuoniuo a išvèitie, ka tik galletom pabūtè vèins. Bet èšdèdoms neleida nie krostelietè. Tad stoviejè pri longa unt par metra atsèkèšosè pèlva sonierès ronkas è viepsuojè è tou posè, kor ož opès vingè baltava do bažnīčès buokštā.

Bespuoksont, galvuo pradijè krebždietè nekvèistas mintīs: „Ta bažnīčè monèi nikumet nepatèka. Negraži... bet anuo šliūba so Bèrota jiemiau. Kap kuoks laimis toukart èsèvaizdavau, kad palèkuov vèsam omžiou šeimuos pontès sapončioutè. Nieka proutingesnè tau, Pondèivali, negalio pasakītè ar kap nuors pasèteisintè. Nemuoko būtè tava nolèpdīta Aduoma vèituo, katras nesèspardīdams vèlktom tava oždietus pavalkus... To nemislīk, ka Bèrotas monèi negailo... Bet kou

mon dērbtē, je gailious ēr savēs... negi lēipsi mon lauktē tuos ēšganinguosēs graba lēntuos, katra muni ēšratavuotom ēš pakīriejosēs patelēs nagu?.. Ne pīragā monēi bus... Pasmerks muotēna, oušvē ēšdeblīs... Mona muotinelē stēngsēs sograudintē... Sakīs, ka devīnis mumis ēšaugēna, vīra aldabiejiema nesēbiedavuojē... Vuo kas ēš tuo? Kuo gera ēš tuokiuos gausiuos šeimīnas solaukē, muotēnelē? Kuojelēs reumats sosoka, akimis prastā berēgi, dešiniuos ronkas nebipajodini... To, Pondēivali, neturietumi unt monēs baisē ožsērūstintē. Juk tau malagē nepatink, vuo aš vēsa teisībē kluojo, be juokiu savēs pagražēnēmu... Vuo to, Bērotelē, be rēkala kūkčiouni. Jou daugiau ašaruoms težinīs, jou daugiau tavēs jemo nekēstē. To ne diel monēs kriuoiki. Tau žiaurē gaila mona oždarbē, nes alēmētā tau jau nebipriklausa, mat doktērelē soaugusi. Danutē už tavi šimta kartū vertesnē. Ana ēš monēs pingu nekaulēj, anā ē monēs patēis ožtenk. Tad ē perko sava meilē duovēnas nesēgailiedams pingu. Vuo ana monēi perk... Nuors kas garantous, kad ana nu monēs prēsēperiejusi vāku, nepalēks tuoki pat guobši perekšlē, kap ē to?.. Ne, aple tuokius dalīkus nie rēkala svaičiuotē. Nebrēk monēi daugiau šeimuos... Papouliu kap moselē ē parūgas... Vēsa savaitgali netoriesio kou veiktē. Ēšdūmē Danutē ē sava ciuocēs septīnēsdešimtmeti... Juk monēs nesiveš... Tad ligi pērmadēinē nuors kauk kap pasiotēs šou... Gerā, kad alga ontradienie... Pingu tik cēgarietams nosēpērkētē betorio... Kramē posiau skēlst... Vuo gal apsēmestē pakūtavuojontio, pasēdaužītē sau i krotēnē ē paprašītē Bērotas keliu litu alou nosēpērkētē? Juk anā dēdēlē patink, ka pradēdo pospadēs laižītē ē maluonēs prašītē... Bet nepaslenko žemintēis... Gal televizuorios kou nuors ēduomē ruoda?..“

Bērota ēlgā trokusi vīra filiejēma ēvertēna kētēp, nabagelē pasētiemējē, ka uns pradiejē savi graužtē, tad jiemies švelnoma pinkliu:

– Alieli, nepīk ont monēs... Pasakīk, kou aš tau nosēkaltau, kad to monēs nebmīli? Juk tēp gražē ēlgus metus sotariev...

– Bērotelē, nosēkaliau kap šou... Juk pati žēnā, kad aš žiaurē sunkē dērbo. Kartās nuorēs atsēpalaidoutē. Ožejē slabnoma mėnotelē... Nenuoriejau tavēs ēšdoutē, bovau gērts, ta tep ē ne i tvuora, ne i mēita išejē. Tuokēi jau mes, vīrā, esam... Mums retkartēs patink noklīstē ē pašali... tiktās vēina dalīka prašau, daugiau priš muni ronkas nebkēlnook.

– Gerā, zuikieli, ožmērškiau tou, kas bova... Ē tuoliau gīvenkiau taikē. Juk rūpiesniu vedoms dar daug lauk priš akis... Pats žēnā, Mildutē rēk ož vīra ēšleistē.

– Rektom... Paskiau palēks senmergē.

– Vadēnas, taika?

– Taika... Nebie kor daugiau dietēis.

– To, Alieli, nebijuok... Aš būsio tau dēdēlē gera. Geresnē negu kumet eso tau bovusi.

– To nepīk... bet mon gieda... aš nedreso prašītē...

– A tau rēk monēs giedintēis? Sakīk droušē, kas širdi draska...

– Nuoriečiau alaus. Rēk atsēgautē.

- Kėik ė kuokė alaus?
- Aš pats nosėpėrksio.
- Kam tau vargintėis? Paprašīsio Mildutės, ė parneš.

„Gudri gīvatė. Nepasėtėk. Bėjė, ka viel trim dėinuoms neprapolčiau. Tėik tuo, nosėleisio šiou karta. Neapsėmuok tuoliau besėerzintė. Tas kelės dėinas pakintiesio ė nomėi. Tegu pašuokinie aplink muni. Aš ne tėik aplink anas eso šuokiniejės.“ – Aliaus galvuo rezgies nuognė godrės ožmatės, katras uns vīkosė maskava, pakavuodams pu nekalta kūdėkelė veida ėšraiška. Vuo Bėrota lėka dėdėlė kontėna, pati ėšskobiejė ė kiuoskieli parneštė vīrou alaus.

Duktie Milda irgi šėik tėik atviesa, bet anuos neožliūliava tieva saldus čiulbesīs. Ana anou kiaurā parmatė. Pargrīžusi ėš vėrtovės ė kombari, sosėraitė ė devīnės boksas unt puotelė ir pradiejė skaitītė „Da Vinčiaus kuoda“. Tievs smalsė nožvelgė doktėri, anam nebaisė patėka vāka abejingoms, tam, kas nesenė diejuos nomėi. Molkiaus vėituo pasėjautė šalėp dokterėis stuoviedams, tad ėsėdrousėnės ožkalbėna:

- A dėdėlė pīksti?
- To mon tievs... ė nieka daugiau.
- Kāp toriečiau soprastė?
- Soprask, kap nuori.
- Be rėkala raukā nuoselė, muni niekini.
- Netrukđik monėi skaitītė.
- To ė neskaitā, vuo kavuojīs nu monės už knīngas vėršieliu.
- Nebūk nuobuodos. Nesipūsk, juk pati nežėnā, kas tavės lauk ateitie.
- Toriečiau poltė tau ronka bočioutė?
- Ronkas mon laižītė nerė, eso suotos ė tava muotėnas sėiliu.
- Tuoki vīra ginčiau ėš nomu... Nė dėinuos negīvenčiau.
- Ka tuoki mundri ėsi, pati galiėtumi kraustītėis ėš nomu ė sava valelė gīventė... Je darba negauni pagal spėcelībė, ėk vāku kavuotė.
- Ož do šimto litu par mienesi ėr maista? Atsėprašau... Ta geriau nuvesk muni ė pakrūmė ė pakark.
- Mona pėrmuojji algelė bova tik septīnėsdešimt rubliu ė ronkas... Ėšgīvenau, bado nenospruogau.
- Sosėgraudėnau. Tujaus pradiesio kriuktė...
- Kas tavi galies mīlietė tuokė lepūnelė – vėintorelė?
- Galiejė daugiau šeimīnas ėsėsteigtė.
- Milda, sakīk, ož kou to monės nekinti?
- Tuo patėis tamstelės nuoriečiau paklaustė.

- Ar nuors vēina karta eso tau pagailiejēs pingu?
- Nebūk materialists.
- Tēik tuo, nebūsio. Palēksio abēdvē unt leda, galiesētau gīventē, kap ruomantikēs.
- Dūmk iš nomu! Kels laivos! Aš ne muotēnas kraujē, kad diel lita padus tau laižičiuo.
- Būtom ciekaunē būsēma žēnta pamatītē... A ēlgā uns tava dorna karakteri pakēstom?
- Vuo kam monēi vīrs reikalings? Mon ē meiložē ožtenk... Torio gera pavīzdi.
- So tavēm rimumom temuom nepasērokousi, – Alis, kap so šlapē mazguotē gavēis par

veplas, ēššliūkēna ē vērtovē. Atsēgierē ēš krana puora klokšniu pagelžavosē vondēns, pagraibē kišenies, ēiškuodams cēgarietū. Nerada. Nosēmēnē.

Ēš apmauda nosēspjuovē tēisē ē kriauklē: „Nieka, kas muni mīlietom, nebtorio tūs nomus... Dokie, ē ta, spjuovē ē muni. Kēik eso anā sokēsēs pininga, vuo ta bestjē monēs šonēis vēituo nelaika... Nieka, aš anēdvēms da paruodīsio, kor šarkas žēimavuo. Nebgriaušio daugiau savēs, juk eso žmuogos ē torio sava teisēs. Ē mon retsīkēs rēk atgaivuos. Gana būtē tēikiejo... kēik bekēsčiau kriopēnuoms pingu, vēs negana. Orkiuo ē orkiuo... Nieka, atēs atpēlda dēina. Ēšsēkraustīsio tēisē pas Danutē... Kelē atgal nebier. Baisi če naujīna, ka ana dvēdešimt metieliu ož moni jaunesnē?.. Dar neso tuoks ēštēža, ka anuos neapgerbčiuo... Vuo kap ana muok luovuo raivītēis. Pruota gali pamestē so anou besēmīliedams... So ēšlaikīmās, so padejavēmās atsēdoud... ēš vēsuos šērdēis lingounas. Ana – ne Bērota, katra tik atkēs pastorgali – kēšk, je nuori, ē douk ramībē. Je būčiau duors žmuogos, tujaus pat palēkčiau nomus... Bet palauksio, kol parneš aleliaus. Ēšgersio vēsa, vuo paskiaus nešio kodašio, nie sodēivo nepasakēis... Jodvē, lapotātēs, monēi šērdēis neēšvinklavuosētau tēik, kad ana soskīstietom. Bērotelē, tas šiaudgalīs, katruo gruobīs skēsdama, tavēs neēšratavuos nu gīvnašlīstēs.

Alis solaukē sava alaus, ēšgierē anou atsileidēs par puora valondu, abejēs savaitgalē naktis atsakontē pamīlijē sava žmuonelē. Ta meilēs duoklē anam bova baisē neskani, ožtat Bērota palēka nuognē kontēna ēr pradiejē vierītē, ka gīvenēms ē anou viel atsēsoka saldiojē sava posē. Bet anuos vīrs vuožuojē kētēp. Kap išejē pērmadienie ē darba, tep nomēi daugiau ē nepargrīža. Pasēlēka gīventē pas Danutē.

Vuo Bērota neketēna tēp lēngvā pasēdoutē. Notaikiusi pruoga, gatvie ožpoulē sava varžuovē ē ēsēkēba anā ē kodlas. Muštīnēs bova šiorpē karštas. Pergalē švēntē Bērota. Bet ēš tuo neaptoriejē nauduos nie ož cēnta. Šeimuos akēvars ožsēgniaužē, nuors tou meto vuobēlu ē vēišniu žēidā kap pašielēi laisties skaniausēs aruomatās ē sokēnēs soka ne tik jaunas, bet ē žēlas, daug vargelē spiejosēs patērtē galvas.

Špuokelēms, lesēnontēms sava jaunēklius kērmēnatēs, sovēsam nerūpiejē, kad kažkam ēš žmuoniu padermies akies aptema saulē, vuo ausīs apkorta ē nebgērd, kap dūzģēn bētelēs, ēiškuodamas žēidūs nektara. Špuokelē sava meilēs žaidēmus jau bova pabēngēi, vuo dabā tvarkies

sava paukštēška ūki, laukdamē rodēnis, kumet galies ēšplasnotē ē šēltesnius kraštus, katrūs nebrēks vāku perietē ē bus galēma ramē pagīventē.